

Filosof a jiné myšlení

Proč má filosof číst texty jiných filosofů? Nechávám teď zcela stranou tu okolnost, že filosofem se každý stává především za pomoci jiných filosofů, pochopitelně nejlépe za pomoci těch nejlepších, které má k dispozici. Předpokládejme, že jde už o filosofa pokročilého, který si už našel cestu, po které se vydal a po které chce jít dál (neboť filosofie je cesta, nikoli stanovisko). Jde v takovém případě především o to, že četba jiného filosofa pro něho může být inspirující.

Pochopitelně to předpokládá před-výběr, ale hlediska tohoto před-výběru jsou zvláštní, vůbec nejsou nasnadě a nejsou ani samozřejmá. Filosof může být spíše inspirován myslitelem značně odlišným než sobě blízkým, a to nejen pro tu odlišnost (která vede spíše ke kritickému odstupu). Sobě blízké myslitele musí číst bedlivěji a tedy také ve větším rozsahu; zejména si musí dávat pozor, aby se nenechal svést právě tou podobností k tomu, že se v některých chybách utvrdí jen proto, že v nich vězí i ti druzí, jemu blízcí. Právě v tomto ohledu je četba jinak myslícího filosofa užitečná, že nutí vždy znovu k tomu, aby myslitel překontroloval pevnost svých vlastních přístupů nikoli v detailech, ale v základech. Jedna věc je ovšem rozhodující: tím jiným, třeba základně odlišným myslitelem musí být opravdový filosof, a nejlépe filosof první třídy.

(Písek, 111215-3.)